

Elzbieta Michalska

Tracowiny

Elżbieta Michalska

Tracowiny

wp.

Gyftliður

Tracowiny

Podlasie

St. Władysław

8. listopad 2004

Elżbieta Michalska

Tracowiny

© Copyright by Elżbieta Michalska

Redaktor: Sławomir Halicki

Korekta: Anna Dąbrowska-Czochańska

Postawie: Jan Leończuk

Tomik ilustrowany pracami Autorki

Rysunek na okładce: Edwin Michalski

**Wydano ze środków Stypendium
Marszałka Województwa
Podlaskiego**

Wydanie I

ISBN 83-912848-6-7

Wydawca:

Miejsko-Gminne Centrum Kultury
w Choroszczu, 16-070 Choroszcz,
ul. Sienkiewicza 29, tel.(085) 719-14-31

Skład: Tomasz Szlagowski

Druk: *Artico* Artur Rubin, 16-070 Choroszcz,

ul. Powstania Styczniowego 18/28

tel. 0 602 72 85 82

821.162.1-1

Tracowiny czyli trociny. Zapewne żaden ze starszych mieszkańców mojej wsi nie użyje w mowie potocznej słowa trociny, gdyż od pokoleń wszyscy wokół mówią „tracowiny”. Prawdopodobnie pochodzi to określenie od kurpiowskiego „traca” czyli po prostu „tracza”. Na wsi, zresztą tak bardzo związanej z moją poezją, nie znajdzie się chyba podwórza, na którym nie byłoby obok pnia do rąbania drewna trochę wiórków i trocin tak często spotykanych jak siano czy słoma. A przecież i misie pluszowe i trumienne poduszki też jeszcze do niedawna wypychano trocinami.

Trocina, tak jak tekst haiku, to niewielka drobina jakiejś znacznie większej całości: polana, belki, piętnastometrowej sosny, rozległej puszczy!

Niby to tylko kilka słów zapisanych w trzech wersach, a ileż mogą dać do myślenia. W dłuższym tekście czasem coś umknie naszej uwadze, czegoś możemy nie zrozumieć lub przyjąć za nieistotne. Z wierszami haiku jest inaczej.

Na początku lat dziewięćdziesiątych Czesław Miłosz wydał zbiorek swych przekładów haiku tłumaczonych z języka angielskiego. Liczni poeci najrozmaitszego formatu naśladowując mistrza podchwycili tę formę, i dla wielu z nich, w tym i dla mnie, wydawało się pisanie takich wierszy bardzo prostym zajęciem. Tymczasem nic bardziej mylnego. Jeśli nie wierzycie, spróbujcie sami...

Elżbieta Michalska

*

We wnętrzu pluszowego misia
I trumiennej poduszki
Tracowiny.

*

Meble z trocin
Miłość z filmów.
Ciesz się tym co masz.

*

Uchyliłam drzwi drewnutni
Jakże mocno zapachniały
Sosnowe tracowiny.

HAIKU O ŚWIĘTYCH

Maryja

Ona łupi mandarynki,
Dzieciątko otworzyło
Kształtne usta.

Archanioł Gabryjel

Na ścianie
Jeszcze przez chwilę drży cień
Jego rozwichrzonych włosów.

Elżbieta

Patrząc w lustro
Myśli o kolorze oczu
Jana.

Jan

Matka go uczy wiązać sandały.
On roztrzepany
Patrzy na gołębie.

Piotr

Kluczem żurawi
Otworzył
Niebo jesieni.

Anna

Zaplatała warkocz Miriam co ranek.
Artyści malarze
Tylko ona знаła odcień jej włosów.

Franciszek

Oszalał z miłości
Tuląc do serca
Piskłęta feniksa.

Jerzy

Obłok w kształcie smoka
Tak prędko przeistoczył się
W pełną pogody abstrakcję.

Jadwiga

Czternastoletnia
Całowała gotyckie litery
Jak fotografię idola.

Antoni

Sieje mlecze i krwawnik
Na grobach
Zaginionych żołnierzy.

Józef

Niewiarygodne
Drewniany konik i dzieża
Wyszyły spod jego rąk.

Łukasz

Pada smuga światła
Na do połowy rozwiniętą kartkę
Pędzel toczy się po stole.

Teresa

Kolce tak głęboko wbiły się w dłoń
Że ich nie widać
Spod różanych płatków.

Weronika

Negatyw Cierpienia
Odbity na fartuchu w którym jeszcze rano
Przyniosła oliwki z ogrodu.

Tomasz

Ranne serce pod palcem,
Czerwony atrament
Kładzie na policzki.

Krzysztof

Międzyplanetarny statek
I wózek ciągnięty przez osła
Oddane w twoją opiekę.

Magdalena

Butelka perfum w jej ręku
Wstydzi się
Że jest tylko zmysłowością.

Izydor

W bochnie chleba
Zapisał
Wszystkie dni lata.

HAIKU

*

- Postawny mężczyzna! -
Mówią o chudziaku
W watowanych spodniach.

*

Wiejski kościół.
Od szminki Jezusowi
Krwawi kolano.

*

Niebieskie oczy tego starca
Nigdy nie widziały
Morza.

*

Autobus - wesz
Pełźnie po szarym warkoczu
Ulicy.

*

Erotoman
W cieniu
Parkowej tui.

*

To miał być zeszyt do rachunków.
Tymczasem na pierwszej stronie widnieje:
- Boże, jak ja go Kocham! -

*

Koń spłoszony pogrzebową chorągwią
W biegu rozduśił
Parę bożych krówek.

*

Dziecko umarło,
Wrak starego misiaczka
Nie umie płakać.

*

Pani zapomnienie
Odziana
W przezroczystą suknię czasu.

*

Stara panna
W wianku
Z czterolistnej koniczyny.

*

Pijak leży pod schodami,
Dziki kocur
Na progu.

*

Jak dyskretnie pijaczka
Zdejmuje zębami
Kapsle z butelek.

*

Przyjechał stragan z piwem.
Patrzcie Stasiak biegnie
W pantoflach żony.

*

Pierwszy maja, kogut pieje.
- No i dobra w kanciapie niema już
Ani jednego kawałka węgla.

*

Każdy z nas
Zna się na cierpieniu,
Nikt tu nie jest amatorem.

*

Pomidory w torbie
Jak opięte koszulą piersi,
Wracam z przepustki.

*

Mysz zakochała się
W Lodowym Soplu.
Mróz nie zawsze niesie śmierć.

*

Krawcowa wszywa
Serca z pluszu tym co już
Się odkochały.

*

Pusta ulica.
Kioskarka czyta książki
O miłości.

*

W jednej dłoni sandały
W drugiej torebka
Skąd ona przychodzi?

*

Rozcięta gruszka
Wcale nie przypomina
Tamtej kobiety.

*

W kościele,
Przyjaciółka przyjaciółce
Poprawia ramiączko biustonosza.

*

Za podszewkę
Pałta kanonika
Wlazła mysz.

*

Święty Antoni
Jakiż z niego
Śliczny kawałek gliny.

*

Księżyc - moneta
Wpadł do beczki złodzieja,
Co za przypadek.

*

Kółka dzieciennego samochodu
Pod sparaliżowanym
Zadkiem psa.

*

Dionizos zamiast
Moczyć pierniki w herbacie
Wyrzwał przez okno.

*

Trzydzieści lat minęło
I nigdy nie użyła
Tych kryształowych szklanek.

*

Futro z norek
I letnie pantofle?!
A co, jej mąż ma dwa sklepy.

*

I księżyc i dmuchawiec
Czy wcześniej czy później
Przeminą.

*

Dyslektyk nie pamięta
Koloru oczu
Swej ukochanej Ortografii.

*

Dziewanna wyrosła na mogile
Nieznanego żołnierza,
No proszę.

*

Brud w szparach
Między paluchami
Oto jego jedyne bogactwo.

*

Muchy upstrzyły twoje okulary
Z czułością zmywam śliną
Szkła.

*

Taki dobry krupniaczek ugotowałam
A Ty trzy tysiące kilometrów stąd.
Czy oby nie głodny?

*

Trochę nienawiści do świata,
Trochę żółtej farby na głowie
To cała nasza nauczycielka.

*

Na grzbiecie Krasuli
Czarna lata – mapa Afryki.
Gdzież wy moje podróże.

*

Połamany parasol,
Oderwany obcas,
Tak to bywa w czasie burzy.

*

W tym pudle po telewizorze
Pięć kociąt
Drap, drap.

*

Królewna w szklanej trumnie
Mysz do butelki zeszła
Po kroplę soku.

*

Kwiat powoju
Suknią ślubną
Tamtej wróżki.

*

Pająk zawieszony
Między kaloszem
I niebieską onucą nieba.

*

„Stasio to pedał i komuch!”

Krzyczy
Ściana rudery.

*

Włożyła mini
W pośpiechu
O! kreska krwi na udzie.

*

Budyń śmietankowy
Czy flegma z nosa
Co bardziej obrzydliwe?

*

Chrapy kobyle jak ciepły termofor
W zimowe poranki
Przed mleczarnią.

*

Dziadówka
Zbiera szczaw na łące
- Żeby tylko nikt mnie nie zobaczył.

*

Zapomniała kanapek
A przecież będzie jechać autobusem
Osiem ^{godzin} godzin.

*

Kot Żigolo objął mnie za kolana.
Jakże z nim nie podzielić się
Ciastkiem.

*

Nocą
Tylko czerwień twego papierosa
Pyta - jesteś?

*

Na furze pełnej siana
Czuję się jak Nel na słoniu.
Tylko Staś jest urojony.

*

Zakochany kradnie
Kwiaty z ogródka
Latarnio zgaśnij.

*

Chłop w podróży duma
„Moje biedne krowy zostawione na łące
W tą słotną noc”.

*

Bogacza
Na złotym sedesie
Boli brzuch.

*

O poranku

Tarzają się po podłodze snopy żółtego światła,
Wieczorem zawodnicy sumo.

*

Boginka leśna

Polewa głowę ze strumienia *woda*

Wilga - matka chrzestna, krzyczy jej imię.

*

Gruszka pękła

Od nadmiaru soku,

Osy wpadają w ekstazę.

*

Ukłuł i pokazał
Czerwony język kwiatu,
Takie są już kaktusy.

*

Cień latawca
Przypomnił mi
O istnieniu nieba.

*

Złota Nefretete
Z naszyjnika brzydkiej dziewczyny
Chciałaby powiedzieć: nie to złoto co się świeci.

*

Papierowa różyczka
Na gładkiej łodydze drutu
Ani jednego kolca.

*

Zobacz jak klon się czerwieni
Gdy go Pani Jesień głaszcze
Po policzku.

*

Tyle gwiazd,
Rozchodnik zakwitł.
Księżyc – ciężarówka pełna żwiru.

*

Gimnazjaliści jadąc pokaesem
Pozdrawiają przydrożną prostytutkę
- Ave Cezar morituri de Salutant ...

*

Erosie chodźmy do lasu
Nazbierać żołądzi
Wieczorem powstaną z nich ludziki.

**PROWINCJONAŁKI
(Z PRETENSJĄ DO HAIKU)**

*

Gawron przed stodołą
Naśladuje gospodarza
Sioma w dziobie - ależ zarost!

*

Znasz nazwę tej małej
Planety
Leżącej w gnieździe pliszki?

*

Zakopałem pióro
Do ziemi
Wyrośnie z niego ptak?

*

Na zdjęciu różowe
I gładki celofan
Tych lilii już nie ma.

*

Dwa tygodnie
Mówił białym wierszem
Krzak jaśmina *u*

*

Gipsowy krasnalu z ogródka

Brakuje mi ciebie.

Błagam, wróć z najbliższym jarmarkiem.

*

Świeco pozwól ćmie

Choć przez chwilę,

Być szczęśliwą.

*

Piękno ucieknie,

Gdy zdejmiesz pajęczynę

Ze starej lampy.

*

Pokorny król
Kaczeniec
Otoczony błotem.

*

Kupa chrustu
Nie stała się tego lata ogniskiem.
Bogdan nie wrócił.

*

Stado wron.
Kto rzucił do nieba
Garść czarnoziemiu ?

*

Wstążka papieru toaletowego
Na wietrze
Szybuje jak motyl.

*

Szpilka z włosów królowny
Spadając na podłogę
Zwyczajnie zabrzęczała.

*

Czemu mam garbaty nos? -
Wzdycha ^{ta} przed tym lustrem
Moja prababka.

*

Nefrytowa mucha
Usiadła na dłoni
Jaki śliczny pierścionek!

*

Księżycu i guziku
Zgubiony na ulicy,
Co mi po was.

*

Niebo
Dłubie w zębach
Księżycowym pazurem.

*

Chmura komarów na niebie -
Zeszyt z nutami
Dla deszczu.

*

Pająk wachluje się
Skrzydłem konającej muchy.
- Och ten upał ...

*

Cyganka tańczy boso
Wszy z jej warkocza
Zwykły mawiać – Popękane pięty, ech.

*

Sadzawka gwarzy tysiącem żab.
Przemoczyłam kamasz i przeklinam
O proszę, teraz słyszę tylko chlup, chlup pięty.

*

Czy siedzi na śmietniku czy na wersalce,
Przywykłam wołać.
„O Jeziu jaki śliczny kotuś”.

*

W przydrożnym rowie
Pięć szaroburych nieszczęść.
Ssie nieżywą kotkę.

*

Już kocięta buszują
W łopianach
Jakież krótkie lato.

*

Wielkanocny kościół.
Kiełbasa i Iwona
W marzeniach ministranta.

*

Pod gruszą znowu pijaczkowie
I kotka zapatrzona
W plastry salcesonu.

*

Urodziła mu się piąta córeczka
Zadumał się -
Ile teraz kosztują złote kolczyki ?

*

Sowa zamknięta w stodole
Rozbija się o ściany.
Dusza w piekle szczęśliwsza od niej.

*

Sowa hu hu
Wzleciała z dachu latryny,
Wylądowała na pałacowym oknie.

*

Nawet dym z papierosa
Pisze na ścianie
„Gdybym wtedy była z tobą”.

*

Tamta ładniej wygląda w bikini.
Naszyjnik z grążeli
Trwalszy niż twoja miłość.

*

Opinia swatki
- To bogaty kawaler ma radio i telewizor.
Dużo wie o życiu.

*

Słonko maluje usteczka chmurom
A co?
Dzisiaj sobota !

*

Nosi już dziesiąty numer pepegów
A w kieszeni nadal
Plastikowe żołnierzyki.

*

Nauczycielka sprawdza dyktando
- Znowu dwója – śmieją się
Czerwone kreski ust.

*

Policjant
Lizakiem zatrzymuje
Deszcz.

*

Wracając z kościoła
Przechwała się
- A u mnie dzisiaj były kotlety.

*

„Kaman, kaman” wrzeszczy pijany.
Przecież od dwóch tygodni
Mieszka w U.S.A.

*

Miałam śmierć kliniczną
Święty Piotr
Podarował mi teflonową patelnię.

*

Stukła szklanę.
Znowu wypomniano jej
Leworęczność.

*

Słodkie mumie.
Powiedz prawdę
Ile lat trzymasz tę bombonierkę ?

*

Leży na wersalce,
Pali papierosy
A w telewizorze się kłóca.

*

Czyta kryminały
Do dwunastej w nocy,
W kościele odsypia.

*

W Cepelii
Obok wileńskich palm
Bibułkowe kwiaty na pierwszego maja.

*

Zmarznięta prostytutka wspomina
„W dzieciństwie chodziłam
W czerwonych rajstopach”.

*

„Ja nie cipuch, ja charakterny chłopak”.
Od stu lat to samo mówią
Łachudry z plakatów.

*

Pijaczek wymiotował
Pies przyjaciel zjadł rzygowiny
I oblizał ręce pana.

*

Wróbel nasrał
Na głowę kierownika.
Każdemu się może trafić.

*

Kuro czemu dziobiesz
Kalekiego kotka
On nie podusił kurcząt.

*

Pod kołami samochodu
Zabity zając.
Gapulku, śliczne mięś oczka.

*

Wczoraj pochował Burka.
Pyta obcych
O adres schroniska dla psów.

*

Piesku boisz się odkurzacza
I rozstawionej parasolki
A szczekasz na wampiry i bandytów ?!

*

Nasza tancbuda
Jak w każdej wiosce
Zwie się „Paradajs”.

*

Brzydkie dziewczyny na potańcówce
Niczym dziewanny na ugorze
Nikomiu nie potrzebne.

*

Badylarz o poranku
Zbiera gówniaki z pastwiska,
Wieczorem nakłada złoty sygnet.

*

Czy to nenufary
Czy papiery po kanapkach
Bieleją na tafli sadzawki?

*

Kosmonauta gramoli się
Po dach sputnika
Jak krasnoludek po muchomorze.

*

Strachu na wróble,
Spójrz!
Zgniło ci serce z kartofla.

*

Szekspir i grafoman
Widząc księżyc
Chwyтали za pióro.

*

Litery Szekspira czarne
Moje litery
Słone i gorące.

*

Warzywa zarośnięte perzem
A ja flirtuję
Z Miłozsem.

Posłowie

Przekory pełen tytuł książki Elżbiety Michalskiej „Tracowiny” czy ma niejako usprawiedliwiać Autorkę, że oto z jej warsztatu literackiego, z powstających wierszy, pozostały niewielkie odpryski, ale one mienią się pełnymi barwami i same w sobie są spełnionymi tekstami. To przekonanie wyrasta z pokory, i zarazem z głębokiego przeświadczenia, że „ostatnie słowo” należy do pointy lapidarnej i prawdziwej. „Tracowiny”, nawiązujące do haiku - trzywersowego utworu lirycznego przeniesionego z japońskiej tradycji literackiej i zadomowionego w europejskiej, pozwalają Elżbiecie Michalskiej „usadowić” je w przestrzeni najbliższej: gdzieś nad brzegami Narwi, w jej świecie zadomowionym, ze świętymi czuwającymi w opłotkach Złotorii; bliskimi, którzy

w krótkiej formie, skrzęcej się dowcipem odciskają swój ślad.

Forma „tracowin” - bo tak od tej pory należałoby pisać o tym gatunku poezji lirycznej, wszak pod piórem poetki „Naszyjnika z grązeli” nabiera szczególnego znaczenia, omijając naśladownictwo i wszelkiego rodzaju niebezpieczne bezdroża poetyckie. Nie brak w prezentowanej książce filozoficznych „zamyśleń”, nie brak też pomysłów - jako „tracowiny” są utworami spełnionymi. Stąd moje zadziwienie nad tytułem i pokorą Autorki wobec materii poetyckiej i świata kreowanego, odczytywanego z wnikliwością godną filozofów.

Ileż czułości zostało wpisanych w tę formę, pełną zaskakujących „pomysłów poetyckich”. Święci z ołtarzy schodzą nad rozlewiska Narwi, są na wyciągnięcie ręki, wpisując się zarazem w chłopskie trwanie, nie poddając się

„cywilizacyjnym retorsjom”. Oni są w „tracowinach” z krwi i kości, autentycznymi w zagapieniu, w odruchach, które zdzierają pozłotę, ażeby łatwiej odczuwać ich tętno. Owiani wiatrem i opłukani deszczem w kapliczkach tułających się do wsi - pod piórem Elżbiety Michalskiej odnajdują swoją zagubioną rolę, stają się najbliższymi z sąsiedztwa - z kłopotami i troskami. Wciąż jednak są. Święty Antoni zajął się siejbą, św. Piotr „kluczem żurawi otwiera niebo”, św. Elżbieta „patrzac w lustro /myśli o kolorze oczu/ Jana”. Aby zaraz po tym dojrzeć krawcową, która „wszywa /Serca z pluszu tym co już/ Się odkochały”. W ludzkim trwaniu zacierają się granice. Jakby raz jeszcze zaistnieć miał świat nie podzielony, z przywróconym porządkiem słów pierwszych i nieskłamanych. A przy tym wzruszenia - nad niepozornymi zdawać by się mogło elementami świata,

którym została przypisana określona rola do spełnienia. Elżbieta Michalska potrafi dostrzec - niedostrzegalne, zadziwić się i wzruszyć, powędrować makatkowymi ścieżkami, nie zważając na niemodne sentymenty. Świat autentyzmem pisany nie musi szukać koturnów ani nakładać karnawałowej maski. On jest w swojej śmieszności i tragizmie, nieraz dostrzegany. Nagi w swojej prawdzie.

„Prowincjonałki” (z pretensją do haiku) - jak dopisuje Elżbieta Michalska, jakby chcąc zasugerować swoją pokorę wobec gatunku literackiego nie jest tylko wynikiem onieśmienia. To świadome wpisywanie świata najbliższego, jest jednocześnie swoistym dowartościowaniem i scaleniem. Z dotychczasowej twórczości poetki ze Złotorii można odczytać, że jest to nieustanny proces twórczy prowadzący do zrekonstruowania Edenu. I choć odcisnięte ślady

przypominają o ognistym mieczu i ucieczce, poetka głęboko wierzy, że rajskie drzewo poznania raz jeszcze wychynie zza horyzontu.

I chciałbym na zakończenie powtórzyć za Elżbietą Michalską:

„Świeco pozwól ćmie
Choć przez chwilę,
Być szczęśliwą”.

I swoim talentem poświadczając odwieczną prawdę Nadziei, aby przez chwilę pisania wiersza dojrzeć to co zwykłemu śmiertelnikowi dane być nie może... Iluminację własnego serca i własnej wrażliwości.

Jan Leończuk

Michalska
Tracowiny

Elżbieta Michalska (ur. 1971) mieszka i pracuje w Złotorii, gmina Choroszcz. Wiersze publikowała m.in. w piśmie literackim „Tytuł” (1993), w tomiku „Pocztę Literackiej” Radia Białostok (1996) i w „Zeszytach Literackich” (1999). Laureatka wielu ogólnopolskich nagród i wyróżnień m.in. I nagrody w kategorii haiku w Ogólnopolskim Konkursie Poetyckim W. Olszewskiego (Belchatów 1997). Debiutowała tomem wierszy „Tu jest Tu, Tam jest Tam” (Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Łukasza Górnickiego, Białostok 1999), za który otrzymała Nagrodę Literacką im. Wiesława Kazaneckiego przyznaną przez Prezydenta Miasta Białostok (2001r. wydała tom wierszy ... dlaska).

ISBN 83-912848-6-7